

Plán pro lepší svět

Texty na tento týden

Ex 3,7; Mt 22,37-40; Ex 22,21-23; Dt 14,22-29; 26,1-11; Lv 25,9-23

Základní verš

„Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého. Já jsem Hospodin.“ (Lv 19,18)

Bůh ve své milosti vždy nacházel lidi, se kterými mohl navázat blízký vztah. V příbězích Henocha (Enocha; BK), Noema, Abrahama, Izáka a Jákoba (abychom zmínili alespoň některé) vidíme Boží touhu obnovit zničený vztah s lidmi. Nešlo však o snahu nějakým způsobem zvýhodnit zmíněné jednotlivce a jejich rodiny. Jejich spojení s Bohem a požehnání, které dostávali, bylo součástí velkého plánu znovu vybudovat vztahy s lidmi a předávat požehnání i dalším. Jak řekl Bůh Abrahamovi: „Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním! ... V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ (Gn 12,2.3)

Toto požehnání mělo být uskutečněno prostřednictvím Izraele a také díky Mesiáši, který měl povstat z izraelského národa. Bůh povolal Izrael a prostřednictvím celého tohoto národa jednal. Ustanovil jim zákony, svátky, učil je jedinečnému způsobu chování. To vše mělo formovat jejich život tak, aby mohli být požehnáním pro ostatní národy.

Podobné principy jsou součástí života věřících i v současnosti.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BŮH, KTERÝ SLYŠÍ

⁷Hospodin dále řekl: „Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho poháněčů. Zním jeho bolesti. ... ⁹Věru, úpění Izraelců dolehlo nyní ke mně. Viděl jsem také útlak, jak je Egyptané utlačují. (Ex 3,7.9)

Osobní studium

Jestliže na něco čekáme, jsou čtyři století velmi dlouhým obdobím, zejména když se během nich postupně rozvíjí útlak a otroctví. Bůh zaslíbil, že se navrátí ke svému lidu a vyvede ho z Egypta. Rostoucí nesvoboda a sílící zotročení nutily Izraelce podílet se na budování bohatství a slávy svých pohan- ských utlačovatelů, zatímco Bůh zůstal jakoby mlčky v pozadí.

Pak se však Bůh projevil jedinečným způsobem. V opuštěné poušti se v hořícím keři zjevil nečekanému vůdci – princi na útěku a skromnému pastýři – jménem Mojžíš. Bůh pověřil nerozhodného Mojžíše úkolem, jehož první částí bylo vrátit se zpět do Egypta s poselstvím pro Izraelce. Obsahem této zprávy bylo, že Bůh slyšel jejich volání o pomoc, viděl jejich útlak a ví o jejich utrpení – a rozhodně mu to není jedno. Právě naopak, chystá se udělat něco, co jejich situaci dramaticky změní.

Přečti si text Ex 3,16.17. Co je obsahem poselství, které měl Mojžíš zvěstovat Izraelcům? Jak je v této zprávě představen Boží plán? Co tě na Božích slovech upoutalo nejvíce? Proč?

To však ještě nebylo vše. Bůh jim nejen naplánoval lepší místo k životu, ale i to, aby neodešli z Egypta jako chudáci. Staletí se podíleli na budování bohatství Egypta. Bůh předpověděl odmítavý postoj faraona, ale ujistil Mojžíše, že Izraelcům se dostane náhrady za roky jejich těžké práce: „Zjednám tomuto lidu u Egyptanů přízeň. Až budete odcházet, nepůjdete s prázdnou.“ (Ex 3,21)

Po letech útlaku, kterému byli Izraelci vystaveni, se Bůh rozhodl vybudovat z těchto bývalých otroků nový typ společenství. Chtěl, aby žili jiným způsobem a vytvořili společnost, která měla být životaschopná a prosperující. Božím plánem bylo, aby tento nový typ společenství fungoval jako vzor pro okolní národy. A podobně jako u Abrahama se mělo požehnání, které Izraelci přijímali od Hospodina, přenést na celý svět.

Aplikace

Jak vnímáš skutečnost, že Bůh vidí utrpení a problémy svého lidu a slyší jeho volání o pomoc? Co ti toto poznání říká o Bohu? Uvažuj o tom v kontextu verše Ex 4,31.

DESATERO

³⁶ „Mistře, které přikázání je v zákoně největší?“ ³⁷ On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ ³⁸ To je největší a první přikázání. ³⁹ Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ⁴⁰ Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ (Mt 22,36–40)

Osobní studium

Uvažuj nejprve o úvodním textu a potom si přečti verše Ex 20,1–17. Jak Ježíšovo shrnutí Desatera ovlivňuje tvé vnímání jeho jednotlivých přikázání?

Desatero bychom při čtení mohli vnímat jako Ústavu. Po krátké „preambuli“ určující základ, na kterém jsou postaveny jednotlivé výroky – v tomto případě jde o skutečnost, že Bůh vysvobozuje svůj lid –, uvádí dokument základní principy, podle kterých má žít celý národ. V případě Desatera jednotlivá přikázání ukazují, jak mohou lidé co nejlépe naplňovat svou lásku k Bohu a k sobě navzájem. Není divu, že v mnohých zemích, které vycházejí z křesťanských tradic, jsou základem jejich zákonů právě principy Desatera.

Přestože jsou jednotlivá přikázání Desatera poměrně stručná, neměli bychom podceňovat sílu jejich vlivu a také všestrannost Desatera jako zákona života. Například šesté přikázání „Nezabiješ“ (Ex 20,13) vyjadřuje a shrnuje „všechny nespravedlivé činy, jejichž záměrem je zkrátit život“, a také „sobecké přehlížení péče o potřebné“. (PP 308; NUD 144) Podobně i „Nepokradeš“ (Ex 20,15)

„odsuzuje únosy lidí, obchodování s otroky, dobytčiny, války, krádeže a loupeže. ... Zakazuje šizení v obchodě a požaduje poctivé splácení dluhů a vyplácení mezd. Každý pokus získat osobní výhodu na úkor neznalosti, slabosti nebo neštěstí druhého je v nebeských knihách zaznamenán jako podvod.“ (PP 309; NUD 145)

Mohli bychom být v pokušení si říci, že vlastně nejsme tak zlí lidé. Pokud jsme nikoho nezavraždili nebo pokud jsme něco očividně neukradli, mohlo by se nám zdát, že je s námi všechno v nejlepším pořádku. Ale když Ježíš mluví o přikázáních, velmi jasně ukazuje, že přikázání nejsou dodržena jednoduchým vyhnutím se několika konkrétním činům. Přestoupení zákona se totiž můžeme dopustit i svými myšlenkami, špatnými pohnutkami nebo dokonce nevykonáním toho, o čem víme, že bychom udělat měli (Mt 5,21–30).

Představ si společnost, v níž by se každé přikázání Desatera bralo vážně a lidé by se jím řídili v jeho plnosti. Bylo by to aktivní a živé společenství lidí, ve kterém by každý z lásky k Bohu projevoval péči a lásku vůči ostatním lidem.

Aplikace

Proč máme podle tebe tendenci vnímat Desatero „omezeně“ a ignorovat širší aplikaci důležitých principů, které jsou v něm představeny? Proč se takové okleštěné chápání jednodušeji aplikuje v životě člověka a společenství?

OTROCI, VDOVY, SIROTCI A CIZINCI

Nebudeš utlačovat hosta; víte přece, jak bývá hostu v duši, neboť jste byli hosty v egyptské zemi. (Ex 23,9)

²¹Žádnou vdovu a sirotka nebudete utiskovat. ²²Jestliže je přece budeš utiskovat a oni budou ke mně úpět, jistě jejich úpění vyslyším. ²³Vzplanu hněvem a pobiji vás mečem, takže z vašich žen budou vdovy a z vašich synů sirotci. (Ex 22,21–23)

Osobní studium

Uvažuj o prvním dnešním textu. Jak bys shrnul Boží poselství pro Izrael? Jak můžeme aplikovat princip obsažený v tomto příkazu v dnešní době?

Jako nedávno osvobození otroci Izraelci věděli, jaké to je, prožívat útlak a vykořisťování. Do radosti nad nabytou svobodou zaznívá Boží upozornění, aby nezapomněli, odkud přišli, jaké bylo žít v otroctví a co vše Bůh udělal pro jejich záchranu. Hospodin ustanovil slavnost Paschy jako připomínku minulých událostí a jako příležitost vždy nanovo prožít a vyprávět příběh vysvobození: „Až se tě tvůj syn v budoucnu zeptá, co to znamená, odpovíš mu: ‚Hospodin nás vyvedl pevnou rukou z Egypta, z domu otroctví.‘“ (Ex 13,14)

Uvažuj o textu Ex 22,21–23. V čem měla být zkušenost národa s otroctvím poučením pro způsob, jakým měli Izraelci přistupovat k lidem, kteří v jejich vlastním okolí prožívali bolest, starosti a často i zápas o holou existenci?

Neuplynulo mnoho času od chvíle, kdy Mojžíš přinesl Izraelcům z vrchu Sínaj Desatero, a Hospodin ho znovu povolal, aby s ním strávil více času a dal mu podrobnější

nařízení, jak příkázání aplikovat v životě celého společenství Božího lidu. Ještě před nařízením o stavbě oltáře vysvětluje Bůh detailně ve třech kapitolách knihy Exodus důležité principy, například jak mají správně zacházet s otroky. Boží nařízení jsou v jasném kontrastu se zkušeností, kterou prožili Izraelci v Egyptě. V této části Písma nacházíme zákony týkající se násilných trestných činů, zákony o vlastnictví půdy, zákony související s každodenním životem a principy pro jednání soudů, které měly konkrétní zákony aplikovat, a tak zajistit spravedlnost (Ex 21–23).

Mezi uvedenými zákony byly nejdůležitější ty, které se týkaly obyvatel nově ustanovené společnosti. A mimořádné postavení měly zákony, které se zaměřovaly na ochranu nejzranitelnějších členů společenství a také na cizince. Tyto lidi nebylo přípustné využívat či zneužívat, měli právo na takový přístup k jídlu, který měl zajistit jejich důstojnost – například paběrkování na poli po sklizni. Takové zacházení s „nešťastníky“ nebo cizinci nebylo ve starověku vůbec běžné. I dnes mnozí zapomínají na důležité morální principy, které se týkají přístupu k různě znevýhodněným lidem.

Aplikace

Které tvé zkušenosti a vzpomínky tě vedou k milosrdnějšímu přístupu k druhým a k úsilí pomoci jim, jestliže prožívají utrpení nebo se s nimi zachází nespravedlivě?

DRUHÝ DESÁTEK

²⁸Každého třetího roku odneseš všechny desátky ze své úrody toho roku a složíš je ve svých branách. ²⁹I přijde lévijec, protože nemá s tebou podíl ani dědictví, a bezdomovec, sirotek a vdova, kteří žijí v tvých branách, a budou jíst dosyta, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, žehnal při každé práci, kterou bude tvá ruka konat. (Dt 14,28.29)

Osobní studium

Mnoho křesťanů se řídí biblickým principem o placení (odevzdání) desátku. Většinou přitom odkazují na text u proroka Malachiáše (Mal 3,10). Na základě toho dávají deset procent svého příjmu na podporu činnosti církve a hlásání evangelia. Církve, v nichž se praktikuje dávání desátku, mají většinou velmi přesná pravidla, jak svěřené finance využívat. Takto získané prostředky jsou určeny na přímou podporu duchovních a také na evangelizaci.

Uvažuj o textu Dt 14,22–29. Jaký je podle těchto instrukcí hlavní smysl dávání desátku?

Jako věřící máme tendenci si myslet, že odevzdáním deseti procent ze svého příjmu jsme splnili svou povinnost dávat. Ale nařízení o desátku dané Izraelcům naznačuje, že deset procent bylo jen začátkem. Historické studie ukazují, že starověcí Izraelci žili a dávali podle směrnic levitského zákona, což znamenalo, že pravidelně dávali čtvrtinu až třetinu svého příjmu na Boží dílo, na podporu kněží a svatyně a na pomoc chudým.

Hebrejská tradice označuje některá nařízení z 3. a 5. knihy Mojžíšovy za tzv. „druhý

desátek“ (hebr. *ma'aser šeni*). Tyto dary byly určeny především pro podporu sirotků, vdov a cizinců. Je zřejmé, že lidé se měli těšit z výsledků své práce a oslavovat přijatou úrodu. Bůh jim zaslíbil požehnání, zejména v souvislosti s bydlením v jejich nové zemi, ale toto požehnání neměli brát jako samozřejmost, a už vůbec přitom neměli zapomínat na ty, kteří prožívali problémy a těžkosti.

Během běžného roku měli desetinu úrody přinést do svatyně, kde se měla rozdělit a použít. „Každý třetí rok měl být tento druhý desátek použit k podporování lévijců a chudých v místě bydliště. Tento desátek tvořil fond pro charitativní účely a pohostinnost.“ (PP 530; NUD 257) Při oslavách sklizně se mimo jiné kladl důraz na ty, kteří by mohli být snadno přehlédnuti nebo zapomenuti: „...odvedeš všechny desátky ze své úrody a dáš je lévijci, bezdomovci, sirotku a vdově, aby jedli v tvých branách a nasýtli se.“ (Dt 26,12)

Podle Božích nařízení měla být alespoň část darů Izraelců zaměřena na zajištění finanční a praktické pomoci těm, kteří ji potřebovali. Jak jsme již zmínili, základ takového jednání spočíval v tom, že si lidé připomínali Boží milosrdenství a spravedlnost a vyjadřovali mu za to vděčnost.

Aplikace

Uvažuj o textu Dt 26,1–11. Jak rozumíš Hospodinovým slovům zaznamenaným v těchto verších? Jak bychom měli principy obsažené v této stati aplikovat na náš postoj vůči lidem, kteří se ocitli v nouzi a potřebují pomoc?

MILOSTIVÉ LÉTO (JUBILEJNÍ ROK)

¹¹Padesátý rok vám bude létem milostivým. ... ¹²Je to léto milostivé. Budete je mít za svaté. Smíte jíst z pole, co urodí. ¹³V tomto milostivém létě se každý vrátí ke svému vlastnictví. ... ²³Země nesmí být prodávána bez práva na zpětnou koupi, neboť země je má. Vy jste u mne jen hosté a přistěhovalci. (Lv 25,11–13.23)

Osobní studium

Po vyjití z Egypta byli Izraelci národem bez domova, a proto během putování po poušti tak toužebně čekali na vstup do zaslíbené země. Bůh věděl, jak důležité bude po vstupu Izraele do Kanaánu vlastnictví půdy. Sám Bůh dohlížel na to, jak byla pod vedením Jozua přidělena jednotlivým kmenům a rodům určitá část zaslíbené země.

Hospodin však zároveň věděl, že v průběhu času okolnosti spojené s vlastnictvím půdy – bohatství, možnosti a zdroje – ovlivní rozdělení půdy a soustředí ji do rukou několika lidí. Různé okolnosti – rodinné a zdravotní problémy, špatná rozhodnutí a neúspěch – mohou způsobit, že někteří lidé budou muset dát část půdy jako zástavu, nebo ji dokonce budou muset prodat, aby přežili. To by však znamenalo, že i následující generace dané rodiny navždy přijdou o majetek.

Bůh takovou situaci vyřešil nařízením, že půdu nelze prodat natrvalo. Místo toho bylo možné půdu prodat jen do nejbližšího „milostivého léta“. V tomto roce se pak mělo vlastnictví půdy vrátit rodině, již půda

původně patřila. Kromě toho každý kousek prodané půdy mohl být prodejcem nebo kýmkoli z jeho rodiny odkoupen zpět – a to kdykoliv. I toto byl způsob, jakým Bůh připomínal lidem, že on je svrchovaným Vládcem a vztah k němu má ovlivňovat i vztahy k druhým lidem.

Přečti si text **Lv 25,8–23**. Jak by podle tebe vypadala dnešní společnost a v čem by byla jiná, kdyby se řídila principy obsaženými v těchto verších? Zaměř se hlavně na slova „nepoškozujte jeden druhého“ (Lv 25,14.17).

„Směrnice, které Bůh vydal, měly zajistit sociální rovnost. Sobotní a jubilejní rok do velké míry napravily to, co se ve společnosti a národním hospodářství pokazilo.“ (PP 534; NUD 259)

Není jisté, zda se tento ekonomický a sociální koloběh naplno dodržoval během nějakého delšího časového úseku (2Pa 36,21). Přesto uvedená pravidla nabízejí fascinující pohled na to, jak by pravděpodobně vypadal svět, kdyby se lidé opravdu řídili Božími zákony. Kromě toho v uvedených verších vidíme, že Bohu vždy velmi záleželo na chudých a přehlížených. Boží principy měly zajistit praktický projev spravedlnosti a férovosti.

Aplikace

Jak a v čem by se podle tebe daly aplikovat principy spojené s „jubilejním rokem“ v dnešní společnosti?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si 27. kapitolu „Sínaj“ a 51. kapitolu „Duch solidarity a štědrosti“ v knize *Na úsvitu dějin*.

„Nic nevystihuje zákony dané Mojžíšem lépe než dobrovolný, laskavý a pohostinný duch projevovaný ve vztahu k chudým. Ačkoli Bůh slíbil, že svému lidu požehná, prohlásil, že v zemi se vždy budou nacházet chudí lidé. Tehdy, stejně jako je tomu dnes, byli lidé vystaveni různým neštěstím, nemocem a ztrátě majetku. Avšak pokud Boží lid dbal pokynů, které jim Bůh dal, nebyli v jeho středu žebráci ani nikdo, kdo by hladověl.“ (PP 530.531; NUD 257)

„Tyto předpisy, které měly zajistit požehnání bohatým právě tak jako chudým, držely na uzdě hrabivost a podporovaly vznešeného ducha štědrosti. Pěstováním dobré vůle mezi všemi společenskými třídami je zajištěna stabilita vlády. Všichni jsme navzájem spleteni ve velké pavučině lidství. Všechno, co uděláme ve prospěch druhých, se odrazí v požehnání pro nás.“ (PP 534.535; NUD 259.260)

Otázky k rozhovoru

1. Která z nařízení daných Hospodinem prostřednictvím Mojžíše Izraelcům nejvíce upoutávají tvou pozornost (nezávisle na tom, zda byla zmíněna v lekci na tento týden)?
2. Proč se podle tebe Bůh ve svých zákonech tak silně soustředí právě na ty nejzranitelnější?
3. Jak bychom mohli zmíněné zákony vnímat a uplatňovat dnes? Podle čeho bychom se měli rozhodovat, které z těchto zákonů jsou aplikovatelné a důležité i v současnosti? Co se z uvedených nařízení můžeme naučit o způsobu, jakým měli Izraelci své společenství řídit?

Shrnutí

Bůh slyšel zoufalé volání Izraelců v Egyptě, zasáhl a zachránil je. Snažil se s nimi navázat zvláštní smluvní vztah. Chtěl jim pomoci vytvořit společnost založenou na principech, které přinesou požehnání všem – a to i těm, kteří jsou často zranitelní, přehlížení a zapomenutí.

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
